TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. sausio 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Įsisteigimo laisvė – Laisvė teikti paslaugas – Draudimo ir perdraudimo veikla – Direktyva 2009/138/EB – Draudimo įmonių likvidavimas – 292 straipsnis – Likvidavimo procedūrų poveikis nagrinėjamoms byloms – *Lex concursus* taikymo išimtis – *Lex processus*“

Byloje C-724/20

dėl *Cour de cassation* (Kasacinis teismas, Prancūzija) 2020 m. gruodžio 17 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2020 m. gruodžio 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Paget Approbois SAS

prieš

Depeyre entreprises SARL,

Alpha Insurance A/S

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro trečiosios kolegijos pirmininko pareigas einanti antrosios kolegijos pirmininkė A. Prechal, teisėjai J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi (pranešėja) ir N. Wahl,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Alpha Insurance A/S*, atstovaujamos advokato F. Rocheteau,

– Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos E. Leclerc ir A.-L. Desjonquères,

– Europos Komisijos, atstovaujamos D. Triantafyllou ir H. Tserepa-Lacombe,

* Proceso kalba: prancūzų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II) (OL L 335, 2009, p. 1) 292 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Paget Approbois* (toliau – *Paget*) ginčą su *Depeyre entreprises SARL* (toliau – *Depeyre*) ir *Alpha Insurance A/S* dėl draudimo išmokos sumokėjimo už žalą, kurią *Paget* patyrė dėl draudžiamojo įvykio.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2009/138

3 Direktyvos 2009/138 3, 117, 123–125 ir 130 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(3) Norint, kad vidaus rinka tinkamai veiktų, reikėtų nustatyti suderintas taisykles, susijusias su draudimo grupių priežiūra ir, siekiant apsaugoti kreditorius, su draudimo įmonių reorganizavimo bei likvidavimo tvarka.

<…>

(117) Kadangi nacionaliniai teisės aktai, susiję su reorganizavimo priemonėmis ir likvidavimo tvarka, nėra suderinti, vidaus rinkoje reikėtų užtikrinti abipusį valstybių narių reorganizavimo priemonių ir likvidavimo teisės aktų pripažinimą bei būtiną bendradarbiavimą, atsižvelgiant į tokių priemonių vieningumo, universalumo, koordinavimo ir viešumo būtinybę bei vienodą elgesį su draudimo kreditoriais ir jų apsaugą.

<…>

(123) Tik buveinės valstybės narės kompetentingos institucijos turėtų būti įgaliotos spręsti klausimus dėl draudimo įmonių likvidavimo. Sprendimai turėtų galioti visoje Bendrijoje, visos valstybės narės turėtų juos pripažinti. Sprendimai turėtų būti skelbiami pagal buveinės valstybės narės tvarką ir *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Informaciją reikėtų pateikti žinomiems kreditoriams, nuolat gyvenantiems Bendrijoje, kurie turi teisę pareikšti reikalavimus ir pateikti pastabas.

(124) Likvidavimo procedūrose reikėtų atsižvelgti į visą draudimo bendrovės turtą ir įsipareigojimus.

(125) Visas likvidavimo procedūrų pradžios, vykdymo ir pabaigos sąlygas turėtų reglamentuoti buveinės valstybės narės teisė.

<…>

(130) Siekiant apsaugoti teisėtus lūkesčius ir tam tikrų sandorių tikrumą valstybėse narėse, išskyrus buveinės valstybę narę, reikia nustatyti, kokie teisės aktai būtų taikytini reorganizavimo priemonių ir likvidavimo padariniams, susijusiems su nagrinėjamomis bylomis ir atskirais įstatymų įgyvendinimo veiksmais dėl bylų.“

4 Direktyvos 2009/138 IV antraštinė dalis „Draudimo įmonių reorganizavimas ir likvidavimas“ apima 267–296 straipsnius.

5 Minėtos direktyvos 268 straipsnyje „Sąvokų apibrėžtys“ nustatyta:

„1. Šioje antraštinėje dalyje taikomos šios sąvokų apibrėžtys:

a) kompetentingos institucijos – valstybių narių administracinės ar teisminės institucijos, kurios turi reorganizavimo priemonių ar likvidavimo procedūrų srities kompetenciją;

<…>

c) reorganizavimo priemonės – priemonės, susijusios su kompetentingų institucijų įsikišimu, skirtos draudimo įmonės finansinei padėčiai išlaikyti ar atkurti ir turinčios įtakos jau esančioms šalių teisėms, išskyrus pačios draudimo įmonės teises, įskaitant priemones, kuriomis galima laikinai sustabdyti mokėjimus, išieškojimo priemones ar sumažinti reikalavimus, bet tomis priemonėmis neapsiribojama;

d) likvidavimo procedūra – kolektyvinis procesas, susijęs su draudimo įmonės turto realizavimu ir įplaukų paskirstymu atitinkamai kreditoriams, akcininkams ar nariams, kuriame būtinai dalyvauja kompetentingos institucijos, nepriklausomai nuo to, ar tas procesas yra pradėtas dėl nemokumo, savanoriškai ar priverstinai, taip pat toks kolektyvinis procesas, kuris nutraukiamas susitarus dėl dalinio skolų grąžinimo ar kitos panašios priemonės;

<…>“

6 Direktyvos 2009/138 273 straipsnio „Likvidavimo procedūros pradėjimas. Informacija priežiūros institucijoms“ 2 dalyje numatyta:

„Pagal buveinės valstybės narės teisės aktus priimtas sprendimas pradėti draudimo įmonės, įskaitant jos filialus kitose valstybėse narėse, likvidavimo procedūrą visoje Bendrijoje pripažįstamas be jokių kitų formalumų ir įsigalioja, kai tik sprendimas įsigalioja toje valstybėje narėje, kurioje pradedama procedūra.“

7 Šios direktyvos 274 straipsnyje „Taikytina teisė“ nustatyta:

„1. Sprendimą pradėti draudimo įmonės likvidavimo procedūrą, pačią likvidavimo procedūrą ir jos padarinius reglamentuoja buveinės valstybės narės teisė, jei 285–292 straipsniuose nenumatyta kitaip.

2. Buveinės valstybės narės teisė nustato bent šiuos dalykus:

a) likviduojamos draudimo įmonės turto sudėtį ir kaip turi būti traktuojamas turtas, kurį draudimo įmonė įgyja arba kuris jai pereina jau pradėjus likvidavimo procedūrą;

b) atitinkamus draudimo įmonės ir likvidatoriaus įgaliojimus;

c) sąlygas, kurioms esant galima remtis prievolės įvykdymu, įskaitant priešpriešinius reikalavimus;

d) likvidavimo procedūros poveikį galiojančioms sutartims, kurių viena iš šalių yra draudimo įmonė;

e) likvidavimo procedūros poveikį atskirų kreditorių iškeltiems ieškiniams, išskyrus nagrinėjamas bylas, nurodytas 292 straipsnyje;

f) reikalavimus, kurie turi būti pateikti dėl likviduojamos draudimo įmonės turto, ir kaip turi būti traktuojami reikalavimai, kurie atsiranda jau pradėjus likvidavimo procedūrą;

g) reikalavimų pateikimo, tikrinimo ir priėmimo taisykles;

h) taisykles, taikomas paskirstant įplaukas už realizuotą turtą, nustatant reikalavimų eiliškumą ir kreditorių, kurių reikalavimai jau pradėjus likvidavimo procedūrą yra iš dalies patenkinti dėl to, kad jie turi teises *in rem*, arba dėl prievolės įvykdymo, įskaitant priešpriešinius reikalavimus, teises;

i) likvidavimo procedūros užbaigimo, visų pirma susitarus dėl dalinio skolų grąžinimo, sąlygas ir padarinius;

j) kreditorių teises užbaigus likvidavimo procedūrą;

k) šalį, kuri turi padengti likvidavimo procedūros sąnaudas ir išlaidas; ir

l) taisykles, skirtas visiems kreditoriams nepalankių teisės aktų negaliojimui, užginčijimui ar neišieškojimui pagal juos.“

8 Minėtos direktyvos 280 straipsnio „Sprendimų dėl likvidavimo procedūrų skelbimas“ 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodyta:

„Kompetentinga institucija, likvidatorius ar kitas tam tikslui kompetentingos institucijos paskirtas asmuo sprendimą pradėti likvidavimo procedūrą paskelbia buveinės valstybėje narėje numatyta tvarka, taip pat *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbia ištrauką iš sprendimo pradėti likvidavimo procedūrą.“

9 Tos pačios direktyvos 282 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Kiekvienas kreditorius, įskaitant valstybės narės valdžios institucijas, kurio įprastinė gyvenamoji vieta, nuolatinė gyvenamoji vieta ar pagrindinė buveinė yra ne buveinės, o kitoje valstybėje narėje, turi teisę pateikti reikalavimus ar su reikalavimais susijusias rašytines pastabas.“

10 Direktyvos 2009/138 292 straipsnyje „Nagrinėjamos bylos“ numatyta:

„Reorganizavimo priemonių ar likvidavimo procedūros poveikis nagrinėjamam ieškiniui dėl turto ar teisės, atimtos iš draudimo įmonės, reglamentuojamas valstybės narės, kurioje ieškinys nagrinėjamas, teise.“

Reglamentas (EB) Nr. 1346/2000

11 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL L 160, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191), panaikinto ir pakeisto 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (OL L 141, 2015, p. 19), 4 straipsnyje „Taikytina teisė“ buvo nustatyta:

„1. Išskyrus atvejus, kai šis reglamentas numato ką kita, bankroto byloms ir jų pasekmėms taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta tokia byla, toliau vadinama „valstybė, kurioje iškelta byla“, teisė.

2. Valstybės, kurioje iškelta byla, teisė nustato tokios bylos iškėlimo sąlygas, jos eigą ir užbaigimą. Ji konkrečiai nustato:

<…>

f) bankroto bylų pasekmes individualių kreditorių iškeltoms byloms, išskyrus neišspręstas bylas;

<…>“

12 Reglamento Nr. 1346/2000 15 straipsnyje buvo nurodyta:

„Bankroto bylų pasekmes dar neišspręstoms teismo byloms dėl turto ar dėl iš skolininko atimtos teisės reglamentuoja tik tos valstybės narės, kurioje dar nėra išspręsta minėta byla, įstatymai.“

Direktyva 2001/24/EB

13 2001 m. balandžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/24/EB dėl kredito įstaigų reorganizavimo ir likvidavimo (OL L 125, 2001, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 15) 32 straipsnyje „Nagrinėjami ieškiniai“ nustatyta:

„Reorganizavimo priemonių arba likvidavimo procedūros poveikį nagrinėjamam ieškiniui dėl turto arba iš kredito įstaigos atimtos teisės reglamentuoja tik valstybės narės, kurioje nagrinėjamas ieškinys, teisė.“

Prancūzijos teisė

Draudimo kodeksas

14 *Code des assurances* (Draudimo kodeksas) L. 326-20 straipsnio pirmoje ir antroje pastraipose numatyta:

„Nepažeidžiant L. 326-21–L. 326-29 straipsnių nuostatų, L. 323-8 straipsnyje nustatytos reorganizavimo priemonės ir Europos Sąjungos valstybės narės, ne Prancūzijos, kompetentingų institucijų priimti sprendimai pradėti likvidavimo procedūrą dėl draudimo įmonės, kurios buveinė yra šios valstybės teritorijoje, turi visą poveikį Prancūzijos Respublikos teritorijoje, įskaitant trečiosioms šalims, be jokių kitų formalumų, kai tik jie pradedami taikyti šioje valstybėje. Šios nuostatos taip pat taikomos, kai reorganizavimo priemonės arba sprendimai pradėti likvidavimo procedūrą priimami dėl draudimo įmonės, kurios buveinė yra ne Europos Sąjungoje, filialo.

Tos pačios taisyklės taikomos valstybėje narėje, ne Prancūzijoje, priimtiems sprendimams per draudimo įmonės savanoriško likvidavimo procedūrą, kurioje vykdomi administracinio ar teisminio pobūdžio veiksmai.“

15 Šio kodekso L.326-28 straipsnyje nustatyta:

„Reorganizavimo priemonės ar likvidavimo procedūros pradėjimo poveikis Prancūzijoje nagrinėjamam ieškiniui dėl turto ar teisės, atimtos iš draudimo įmonės, reglamentuojamas išimtinai *Code de procédure civile* [Civilinio proceso kodeksas] nuostatomis.“

Civilinio proceso kodeksas

16 Civilinio proceso kodekso 369 straipsnyje nustatyta:

„Bylos nagrinėjimas sustabdomas:

<…>

– priėmus teismo sprendimą, kuriuo paskelbiama skolininko sanavimo, bankroto ar likvidavimo teismo tvarka procedūra tais atvejais, kai skolininkui reikalinga pagalba arba reorganizacija;

<…>“

17 Šio kodekso 371 straipsnis suformuluotas taip:

„Byla jokiomis aplinkybėmis nėra sustabdoma, jeigu įvykis įvyko arba apie jį pranešama prasidėjus teisminiams ginčams.“

18 Minėto kodekso 372 straipsnyje numatyta:

„Po bylos nagrinėjimo sustabdymo atlikti veiksmai ir priimti sprendimai, net jeigu jie įgiję *res judicata* galią, laikomi negaliojančiais, nebent šalis, kurios ieškinio nagrinėjimas buvo sustabdytas, juos tiesiogiai arba netiesiogiai patvirtina.“

Prekybos kodeksas

19 *Code de commerce* (Prekybos kodeksas) L. 622-22 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Atsižvelgiant į L. 625-3 straipsnio nuostatas, nagrinėjamos bylos sustabdomos, kol ieškinį pareiškęs kreditorius pateikia savo reikalavimą. Tada jų nagrinėjimas visapusiškai atnaujinamas, o teismo paskirtas įgaliotinis ir prireikus administratorius <…> deramai pakviečiami dalyvauti, tačiau jie dalyvauja tik nustatant reikalavimus ir jų dydį.“

20 Šio kodekso L. 641-3 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Teismo sprendimas, kuriuo pradedamas likvidavimas teismo tvarka, turi tokį patį poveikį, koks numatytas sanavimo atveju L. 622-7 straipsnio I dalies pirmoje ir trečioje pastraipose ir III dalyje, L. 622-21 ir L. 622-22 straipsniuose, L. 622-28 straipsnio pirmame sakinyje ir L. 622-30 straipsnyje.“

21 Minėto kodekso R. 622–20 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta:

„Bylos nagrinėjimas, kuris buvo sustabdytas pagal L. 622-22 straipsnį, atnaujinamas kreditoriaus iniciatyva, kai jis pateikia bylą nagrinėjančiam teismui savo reikalavimo pareiškimo kopiją arba bet kurį kitą dokumentą, pateisinantį jo reikalavimo įtraukimą į L. 624-1 straipsnyje numatytą sąraše, ir užginčija teismo įgaliotinio ir prireikus administratoriaus (kai šis turi padėti skolininkui) ar plano vykdymo prižiūrėtojo paskyrimą.“

22 To paties kodekso R. 641-23 straipsnyje nustatyta:

„Likvidavimo teismo tvarka procedūrai taikomi R. 622-19 ir R. 622-20 straipsniai.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

23 2011 m. liepos 1 d. *Paget*, tarpininkaujant draudimo brokerei bendrovei *Depeyre*, sudarė nuo tos dienos įsigaliojusią draudimo sutartį „dėl įvairių verslo rizikų“, kurioje nurodyta „Bendrovė: *Alpha Insurance*“.

24 2012 m. gegužės 20 d. dviejose *Paget* eksploatuojamose teritorijose iškrito kruša. Kitą dieną *Paget* pateikė *Depeyre* pranešimą apie draudžiamąjį įvykį.

25 Šalių susitarimu buvo atlikta ekspertizė, skirta įvertinti dėl draudžiamojo įvykio patirtai turtinei žalai.

26 2013 m. sausio 7 d. raštu *Depeyre* informavo *Paget*, kad jos draudimą valdė pagal Belgijos teisę įsteigta bendrovė *Albic*, kad jos draudikai nuo 2012 m. sausio 1 d. buvo pagal Jungtinės Karalystės teisę įsteigta bendrovė *United* ir pagal Rumunijos teisę įsteigta bendrovė *Euroins* ir kad nuo 2013 m. sausio 1 d. šios bendrovės atšaukė susitarimą su *Albic*.

27 *Paget* kreipėsi į teismą dėl *Depeyre* atsakomybės pripažinimo ir žalos atlyginimo, o ši savo ruožtu paprašė sumokėti pagal Danijos teisę įsteigtos bendrovės *Alpha Insurance*, kurią draudimo brokeris nurodė kaip tikrąjį draudiką draudžiamojo įvykio dieną. *Cour d'appel de Besançon* (Bezansono apeliacinis teismas, Prancūzija) bendrovė *Paget* prašė priteisti iš *Depeyre* ir *Alpha Insurance* solidariai sumokėti 335 080,79 EUR sumą jos patirtai turtinei žalai atlyginti.

28 Per 2018 m. spalio 16 d. teismo posėdį *Alpha Insurance* atstovas informavo šį apeliacinį teismą, kad *Sø- og Handelsretten i København* (Kopenhagos jūrų prekybos ir komercinis teismas, Danija) paskelbė šios įmonės bankrotą, įsigaliojusį nuo 2018 m. gegužės 8 d., ir po pasitarimo priėmė atitinkamą sprendimą. Jis, be kita ko, prašė pripažinti, kad kolektyvinės bylos iškėlimas Danijoje automatiškai lėmė bylos sustabdymą.

29 2018 m. lapkričio 20 d. sprendimu Bezansono apeliacinis teismas, be kita ko, nurodė *Alpha Insurance* vykdant draudimo sutartį sumokėti *Paget* tam tikrą sumą turtinei žalai, patirtai dėl 2012 m. gegužės 20 d. draudžiamojo įvykio, atlyginti.

30 Šiuo klausimu Bezansono apeliacinis teismas nusprendė, kad *Alpha Insurance* neįrodė, jog bankroto procedūros Danijoje poveikis tolesnei bylos eigai ir šiai įmonei pateiktų reikalavimų priimtinumui yra toks pat kaip bankroto procedūros Prancūzijoje, taigi Danijos bankroto procedūra neturi būti svarstoma.

31 *Paget* ir *Alpha Insurance* pateikė kasacinį skundą dėl Bezansono apeliacinio teismo sprendimo.

32 *Cour de cassation* (Kasacinis teismas, Prancūzija) mano, kad nagrinėjant šiuos skundus reikia nustatyti Danijoje paskelbto *Alpha Insurance* bankroto poveikį Prancūzijos teismuose nagrinėjamai bylai, tačiau pabrėžia, kad atsakymas į šį klausimą nėra akivaizdus.

33 Tokiomis aplinkybėmis *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 2009/138] 292 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad byla, kurią valstybės narės teisme inicijavo teisę į draudimo išmoką už žalą turintis kreditorius, reikalaujantis, kad šią išmoką sumokėtų draudimo įmonė, dėl kurios kitoje valstybėje narėje pradėta likvidavimo procedūra, yra susijusi su iš šios įmonės atimtu turtu ar teise, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar pagal valstybės narės, kurioje nagrinėjama byla, teisę gali būti reglamentuojami visi padariniai šiai bylai dėl likvidavimo procedūros?

Visų pirma, ar ji turi būti taikoma tiek, kiek pagal ją:

– numatyta, kad tokios procedūros pradžia lemia nagrinėjamos bylos sustabdymą,

– nustatyta, kad bylos nagrinėjimas atnaujinamas, kai savo reikalavimą dėl draudimo išmokos kreditorius įtraukia į draudimo įmonės skolų sąrašą ir kai į bylą įtraukiami įgalioti asmenys, atsakingi už likvidavimo procedūros vykdymą,

– ir draudžiama priteisti draudimo išmoką, nes ji gali būti tik konstatuota ir nustatytas jos dydis?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

34 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2009/138 292 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad šiame straipsnyje nurodyta sąvoka „nagrinėjamas ieškinys dėl turto ar teisės, atimtos iš draudimo įmonės“ apima nagrinėjamą bylą, kurios dalykas yra draudėjo reikalavimas dėl draudimo išmokos už žalą, vienoje valstybėje narėje patirtos draudimo įmonės, kuriai taikoma likvidavimo procedūra kitoje valstybėje narėje.

35 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš Direktyvos 2009/138 117 ir 123 konstatuojamųjų dalių, ji grindžiama, be kita ko, vienybės ir universalumo reikalavimais ir ja nustatomas draudimo įmonių reorganizavimo priemonių ir likvidavimo procedūrų bei jų padarinių abipusio pripažinimo principas.

36 Taigi pagal šios direktyvos 273 straipsnio 2 dalį sprendimas pradėti draudimo įmonės likvidavimo procedūrą, priimtas pagal buveinės valstybės narės teisę, be jokių kitų formalumų pripažįstamas visoje Sąjungoje ir įsigalioja, kai tik sprendimas įsigalioja toje valstybėje narėje, kurioje pradedama procedūra.

37 Direktyvos 2009/138 274 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sprendimą pradėti draudimo įmonės likvidavimo procedūrą, pačią likvidavimo procedūrą ir jos padarinius iš esmės reglamentuoja buveinės valstybėje narėje taikytina teisė, o jo 2 dalies e punkte patikslinama, kad ši teisė nustato, be kita ko, likvidavimo procedūros padarinius atskirų kreditorių pareikštiems ieškiniams; padarinius, kuriems taikomas tarpusavio pripažinimas (šiuo klausimu žr. 2020 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Bulstrad Vienna Insurance Group*, C-427/19, EU:C:2020:914, 39 punktą).

38 Iš šių nuostatų matyti, kad iš esmės *lex concursus* reglamentuoja draudimo įmonių reorganizavimo priemones, likvidavimo procedūras ir jos padarinius.

39 Vis dėlto Direktyvos 2009/138 274 straipsnio 1 dalyje išvardytos tam tikros nuostatos, kuriomis nukrypstama nuo *lex concursus* taikymo, tarp kurių yra šio straipsnio 2 dalies e punkte paminėta nuostata, nurodyta šios direktyvos 292 straipsnyje, pagal kurią „[r]eorganizavimo priemonių ar likvidavimo procedūros poveikis nagrinėjamam ieškiniui dėl turto ar teisės, atimtos iš draudimo įmonės, reglamentuojamas valstybės narės, kurioje ieškinys nagrinėjamas, teise“.

40 Iš šio 292 straipsnio formuluotės matyti, jog tam, kad būtų galima taikyti jame numatytą *lex concursus* taikymo išimtį, turi būti įvykdytos trys kumuliacinės sąlygos.

41 Pirma, tai turi būti reorganizavimo priemonės arba likvidavimo procedūra, kaip tai suprantama atitinkamai pagal Direktyvos 2009/138 268 straipsnio 1 dalies c ir d punktus.

42 Šiuo klausimu sąvoka „likvidavimo procedūra“, kaip ji apibrėžta šios direktyvos 268 straipsnio 1 dalies d punkte, reiškia kolektyvinį procesą, susijusį su draudimo įmonės turto realizavimu ir įplaukų paskirstymu atitinkamai kreditoriams, akcininkams ar nariams, kuriame būtinai dalyvauja kompetentingos institucijos, t. y. pagal minėtos direktyvos 268 straipsnio 1 dalies a punktą – valstybių narių administracinės ar teisminės

institucijos, kurios turi, be kita ko, likvidavimo procedūrų srities kompetenciją (šiuo klausimu žr. 2020 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Bulstrad Vienna Insurance Group*, C-427/19, EU:C:2020:914, 29 punktą).

43 Nagrinėjamu atveju atrodo, kad ši pirmoji Direktyvos 2009/138 292 straipsnyje nustatyta sąlyga yra įvykdyta pagrindinėje byloje, nes iš sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos matyti, kad Danijos Karalystėje buvo pradėta *Alpha Insurance* likvidavimo procedūra ir paskelbtas jos bankrotas, įsigaliojęs nuo 2018 m. gegužės 8 d. Be to, ši aplinkybė taip pat kyla iš paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL C 196, 2018, p. 28) pagal šios direktyvos 280 straipsnį.

44 Antra, Direktyvos 2009/138 292 straipsnio taikymas suponuoja „nagrinėjamos bylos“ egzistavimą.

45 Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors nagrinėjamos bylos, kaip jos suprantamos pagal šį 292 straipsnį, susijusios su kreditorių pareikštais individualiais ieškiniais, Direktyvos 2009/138 274 straipsnio 2 dalies e punkte nurodyta, kad likvidavimo procedūros poveikį šiems ieškiniams iš esmės lemia *lex concursus*, išskyrus tokias nagrinėjamas bylas, kurios skiriasi nuo individualių priverstinio vykdymo procedūrų, susijusių su nagrinėjamomis bylomis, kaip matyti iš šios direktyvos 130 konstatuojamosios dalies.

46 Darytina išvada, kad „nagrinėjamos bylos“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/138 292 straipsnį, yra susijusios su ieškiniais, kuriais tik nustatomos likviduojamos draudimo įmonės teisės ir pareigos, tačiau nereikalaujama, kad jos būtų įgyvendinamos, t. y. atskiri kreditoriai negali pareikšti ieškinių, naudodamiesi priverstinio vykdymo procedūromis.

47 Šis aiškinimas atitinka Teisingumo Teismo pateiktą tapačios Reglamento Nr. 1346/2000 15 straipsnyje ir Direktyvos 2001/24 32 straipsnyje esančios sąvokos „nagrinėjama byla“ aiškinimą. Iš tiesų Teisingumo Teismas nusprendė, kad sąvoka „nagrinėjama byla“ apima tik bylos nagrinėjimą iš esmės, taigi, ir šiuose dviejuose straipsniuose numatytą *lex concursus* išimtį, išskyrus individualius ieškinius dėl priverstinio vykdymo (šiuo klausimu žr. atitinkamai 2018 m. birželio 6 d. Sprendimo *Tarragó da Silveira*, C-250/17, EU:C:2018:398, 30–33 punktus ir nurodytą jurisprudenciją ir 2021 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Banco de Portugal ir kt.*, C-504/19, EU:C:2021:335, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

48 Kalbant apie pagrindinę bylą, pažymėtina, kad ši sąlyga taip pat atrodo įvykdyta. Iš tiesų iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad Prancūzijos civilinių bylų teismuose nagrinėjamos bylos dalykas yra tik draudikui pareikštas draudėjo reikalavimas atlyginti patirtą žalą, o šį draudiką Danijos valdžios institucijos pradėjo likviduoti tuo metu, kai vyko šios bylos nagrinėjimas iš esmės.

49 Trečia, pagal pačią Direktyvos 2009/138 292 straipsnio formuluotę nagrinėjama byla turi būti susijusi su „turtu ar teise, atimta iš draudimo įmonės“.

50 Kalbant apie šio žodžių junginio apimtį, kaip pažymėjo Prancūzijos vyriausybė ir Europos Komisija, reikia konstatuoti, kad įvairios Direktyvos 2009/138 292 straipsnio kalbinės versijos nėra vienareikšmės.

51 Iš tiesų, nors kai kuriose iš jų nurodyta, kad nagrinėjama byla turi būti susijusi su „turtu ar teise“ (pranc. k. „un actif ou un droit“), kaip antai versija prancūzų kalba, arba su „turtu“, kaip antai versijos ispanų („a un bien“) arba italų („a un bene“) kalbomis, kitos versijos suformuluotos plačiau. Taigi, versijoje portugalų kalba („bens o direitos“) nurodytas ir turtas, ir teisės, versija suomių kalba („omaisuuta“) žymi atitinkamo subjekto nuosavybę ar turtą, o versijos danų („eller en rettighed i massen“) ir vokiečių („einen Vermögensgegenstand oder ein Recht der Masse“) kalbomis nurodo bet kokį turto vertę turintį elementą arba teisę, patenkančią į likviduojamos draudimo bendrovės turtą.

52 Esant tokiems Direktyvos 2009/138 292 straipsnio formuluotės skirtumams, šią nuostatą reikia aiškinti atsižvelgiant, be kita ko, į teisės akto, kurio dalis ji yra, kontekstą ir tikslą (šiuo klausimu žr. 2020 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *TMD Friction ir TMD Friction EsCo*, C-674/18 ir C-675/18, EU:C:2020:682, 89 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

53 Dėl Direktyvos 2009/138 292 straipsnio konteksto reikia konstatuoti, kad aptariamas turtas ar teisė yra tie, kurie iš draudimo įmonės buvo atimti dėl to, kad buvo pradėta likvidavimo procedūra. Pagal šios direktyvos 273 straipsnio 2 dalį bet kuris sprendimas pradėti tokią likvidavimo procedūrą pripažįstamas visose kitose valstybėse narėse nuo to momento, kai sprendimas įsiteisėja procedūrą pradėjusioje valstybėje. Darytina išvada, kad sąvokos „turtas“ (prancūzų k. „actif“ arba „bien“) arba „teisė, atimta iš draudimo įmonės“ reiškia ne tik konkretų šios įmonės turtą ar teisę, bet veikiau jos turtinius elementus, susijusius tiek su turtu, tiek su įsipareigojimais, kurie yra likvidavimo procedūros dalykas. Be to, tokį aiškinimą patvirtina minėtos direktyvos 124 konstatuojamoji dalis, pagal kurią likvidavimo procedūrose reikėtų atsižvelgti į visą draudimo bendrovės turtą ir įsipareigojimus.

54 Dėl Direktyvos 2009/138 tikslo pažymėtina, kad iš jos 130 konstatuojamosios dalies matyti, jog šios direktyvos 292 straipsnyje įtvirtinta nuostata dėl *lex concursus* taikymo likvidavimo procedūros padariniams skirta apsaugoti teisėtiems lūkesčiams ir tam tikrų sandorių saugumui kitose valstybėse narėse nei buveinės valstybė narė. Tokie tikslai nebūtų visiškai pasiekti, jei visas draudimo įmonės turtas, kuris yra likvidavimo procedūros dalykas ir kuris iš šios įmonės buvo atimtas, nepatektų į šio 292 straipsnio taikymo sritį.

55 Be to, šis sprendimo būdas visiškai atitinka tą, kuris buvo priimtas 2021 m. balandžio 29 d. Sprendime *Banco de Portugal ir kt.* (C-504/19, EU:C:2021:335, 43 punktas); jame Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2001/24 32 straipsnyje nurodytas žodžių junginys „turtas arba iš kredito įstaigos atimta teisė“ taikomas nagrinėjamam ieškiniui dėl kredito įstaigos turto masės dalies (-ių), priskirtinos tiek prie turto, tiek prie įsipareigojimų, kurie iš šios įmonės buvo atimti.

56 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kaip tai padarė procese Teisingumo Teisme dalyvavę suinteresuotieji asmenys, kad nagrinėjant bylą likviduojamam draudikui pateiktas draudėjo reikalavimas dėl draudimo išmokos už žalą, patirtą dėl draudžiamojo įvykio, patenka į Direktyvos 2009/138 292 straipsnio materialinę taikymo sritį.

57 Vadinasi, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2009/38 292 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad šiame straipsnyje vartojama sąvoka „nagrinėjamas ieškinys dėl turto ar teisės, atimtos iš draudimo įmonės“, apima nagrinėjamą bylą, kurios dalykas yra draudėjo reikalavimas dėl draudimo išmokos už žalą, vienoje valstybėje narėje patirtą draudimo įmonės, kuriai taikoma likvidavimo procedūra kitoje valstybėje narėje.

Dėl antrojo klausimo

58 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2009/138 292 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės, kurioje nagrinėjama byla, teisė, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį, skirta reglamentuoti visiems likvidavimo procedūros padariniams šiai bylai. Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar reikia taikyti valstybės narės, kurioje nagrinėjama byla, teisės nuostatas, kai, pirma, jose numatyta, kad tokios likvidavimo procedūros pradėjimas lemia bylos nagrinėjimo sustabdymą, antra, pagal jas reikalaujama, kad bylos nagrinėjimas būtų atnaujintas, kai savo reikalavimą dėl draudimo išmokos kreditorius įtraukia į draudimo įmonės skolų sąrašą ir kai į bylą įtraukiami įgalioti asmenys, atsakingi už likvidavimo procedūros vykdymą, ir, trečia, jomis draudžiama priteisti draudimo išmoką, nes ji gali būti tik konstatuota ir nustatytas jos dydis.

59 Iš Direktyvos 2009/138 292 straipsnio, siejamo su jos 130 konstatuojamąja dalimi, formuluotės matyti, kad likvidavimo procedūros poveikį nagrinėjamai bylai reglamentuoja tik tos valstybės narės, kurioje nagrinėjama ši byla, teisė.

60 Darytina išvada, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas neketino šio 292 straipsnio taikymo apriboti tik procesiniais likvidavimo procedūros padariniais.

61 Taigi ir procesiniai, ir materialiniai likvidavimo procedūros padariniai nagrinėjamai bylai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/138 292 straipsnį, yra tik tie, kurie apibrėžti valstybės narės, kurioje ši byla nagrinėjama, teisėje (pagal analogiją žr. 2021 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Banco de Portugal ir kt.*, C-504/19, EU:C:2021:335, 49 punktą).

62 Žinoma, kaip rašytinėse pastabose nurodė Prancūzijos vyriausybė ir Komisija, valstybės narės, kurioje nagrinėjama ši byla, teisės taikymas iš principo atitinka *lex concursus* taikymo sritį, kuri kyla iš Direktyvos 2009/138 274 straipsnio 2 dalies nuostatų.

63 Vis dėlto šiuo atveju neatrodo (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad trys valstybės narės, kurioje nagrinėjama byla, nacionalinės teisės nuostatų grupės, nurodytos šio teismo ir apibendrintos šio sprendimo 58 punkte, trukdo Direktyvos 2009/138 274 straipsnio 2 dalyje numatytam *lex concursus* taikymui.

64 Iš tiesų, pirma, kalbant apie nacionalinės teisės nuostatą, kaip antai Civilinio proceso kodekso 369 straipsnį, kuriame numatyta, kad nagrinėjama byla sustabdoma, be kita ko, dėl teismo sprendimo, priimto pradėjus draudimo įmonės likvidavimo procedūrą kitoje valstybėje narėje, atrodo, kad tokia nuostata susijusi su procesiniais padariniais, kylančiais minėtai nagrinėjamai bylai dėl tokio likvidavimo procedūros inicijavimo, taigi ji patenka į Direktyvos 2009/138 292 straipsnyje nurodytos teisės taikymo sritį.

65 Antra, iš principo tas pats pasakytina apie valstybės narės, kurioje nagrinėjama byla, teisės nuostatą, kaip antai Prekybos kodekso R. 622-20 straipsnį, taikytiną likvidavimo teismo tvarka procedūrai pagal šio kodekso R. 641-23 straipsnį, pagal kurį bylos nagrinėjimas atnaujinamas, kai savo reikalavimą dėl draudimo išmokos kreditorius įtraukia į draudimo įmonės skolų sąrašą ir kai į bylą įtraukiami įgalioti asmenys, atsakingi už likvidavimo procedūros vykdymą. Iš tiesų atrodo (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad tokia nuostata reglamentuoja įvykių, įvykusių kitoje valstybėje narėje pradėtos likvidavimo procedūros

kontekste, procesinius padarinius nagrinėjamai bylai, nepažeidžiant, be kita ko, atitinkamų draudimo įmonės ir likvidatoriaus įgaliojimų, nustatytų buveinės valstybės narės teisėje pagal Direktyvos 2009/138 274 straipsnio 2 dalies b punktą.

66 Trečia, kalbant apie nacionalinės teisės normą, kaip antai Prekybos kodekso L. 622-22 straipsnį, taikomą likvidavimo teismo tvarka procedūrai pagal minėto kodekso L. 641-3 straipsnį, pagal kurią atnaujinus bylos, kuri prieš tai buvo sustabdyta, nagrinėjimą šios bylos dalykas gali būti susijęs tik su reikalavimų ir jų dydžio nustatymu, reikia pažymėti, kad nė viena Direktyvos 2009/138 nuostata neprieštarauja tokiam nagrinėjamos bylos dalyko apribojimui. Konkrečiai kalbant, atrodo, kad tokios nacionalinės teisės normos poveikis nagrinėjamai bylai tik patvirtina buveinės valstybės narės teisėje įtvirtintą kompetenciją, be kita ko, šios direktyvos 274 straipsnio 2 dalies g ir h punktuose nurodytą kompetenciją nustatyti atitinkamai reikalavimų pateikimo, tikrinimo ir priėmimo taisykles, taip pat, be kita ko, turto realizavimo lėšų paskirstymo taisykles ir reikalavimų eiliškumą, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas.

67 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2009/138 292 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės, kurios teritorijoje nagrinėjama byla, teisė, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį, skirta reglamentuoti visiems likvidavimo procedūros padariniams šiai bylai. Konkrečiai kalbant, reikia taikyti tos valstybės narės teisės nuostatas, kuriose, pirma, numatyta, kad tokios likvidavimo procedūros pradėjimas lemia bylos nagrinėjimo sustabdymą, antra, pagal jas reikalaujama, kad bylos nagrinėjimas būtų atnaujintas, kai savo reikalavimą dėl draudimo išmokos kreditorius įtraukia į draudimo įmonės skolų sąrašą ir kai į bylą įtraukiami įgalioti asmenys, atsakingi už likvidavimo procedūros vykdymą, ir, trečia, jomis draudžiama priteisti draudimo išmoką, nes ji gali būti tik konstatuota ir nustatytas jos dydis, su sąlyga, kad iš esmės tokios nuostatos nepažeidžia kompetencijos, priskirtos pagal buveinės valstybės narės teisę, taikant minėtos direktyvos 274 straipsnio 2 dalį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

68 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. **2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II) 292 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad šiame straipsnyje vartojama sąvoka „nagrinėjamas ieškinys dėl turto ar teisės, atimtos iš draudimo įmonės“, apima nagrinėjamą bylą, kurios dalykas yra draudėjo reikalavimas dėl draudimo išmokos už žalą, vienoje valstybėje narėje patirtą draudimo įmonės, kuriai taikoma likvidavimo procedūra kitoje valstybėje narėje.**

2. **Direktyvos 2009/138 292 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės, kurios teritorijoje nagrinėjama byla, teisė, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį, skirta reglamentuoti visiems likvidavimo procedūros padariniams šiai bylai. Konkrečiai kalbant, reikia taikyti tos valstybės narės teisės nuostatas, kuriose, pirma, numatyta, kad tokios likvidavimo procedūros pradėjimas lemia bylos nagrinėjimo sustabdymą, antra,**

pagal jas reikalaujama, kad bylos nagrinėjimas būtų atnaujintas, kai savo reikalavimą dėl draudimo išmokos kreditorius įtraukia į draudimo įmonės skolų sąrašą ir kai į bylą įtraukiami įgalioti asmenys, atsakingi už likvidavimo procedūros vykdymą, ir, trečia, jomis draudžiama priteisti draudimo išmoką, nes ji gali būti tik konstatuota ir nustatytas jos dydis, su sąlyga, kad iš esmės tokios nuostatos nepažeidžia kompetencijos, priskirtos pagal buveinės valstybės narės teisę, taikant minėtos direktyvos 274 straipsnio 2 dalį.

Parašai.